

Тимчишин Павло,
здобувач ступеня вищої освіти
бакалавра Навчально-наукового
інституту поліцейської діяльності
Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник:
Демиденко Володимир Олексійович,
професор кафедри конституційного
права та прав людини Національної
академії внутрішніх справ, кандидат
юридичних наук, доцент

ТРАНСФОРМАЦІЯ ІНСТИТУТУ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ В КОНТЕКСТІ ВСТУПУ ДО ЄС: КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВИЙ ВИМІР

Трансформація інституту публічної влади в Україні у контексті вступу до ЄС охоплює масштабні конституційно-правові зміни, спрямовані на інтеграцію національної системи врядування у європейський правовий простір. Об'єктом дослідження є система органів законодавчої, виконавчої та судової влади, а предметом – вплив євроінтеграційних процесів на їхній конституційний статус, повноваження та взаємодію. Така трансформація зумовлюється необхідністю впровадження принципів верховенства права, демократії, дотримання прав людини та доброго врядування, які закладено у Копенгагенських критеріях та Договорі про Європейський Союз. Визнання стратегічного курсу на членство в ЄС на рівні Конституції стало важливим етапом політико-правової ідентифікації України з європейською спільнотою, а подальші реформи визначаються вимогами адаптації національного законодавства до *acquis communautaire*.

Конституційна основа поділу влади в Україні визначена статтями 6 і 8 Конституції, які гарантують незалежність, рівновагу та взаємний контроль між законодавчою, виконавчою та судовою гілками влади [1]. У 2019 році внесення до Конституції положень про європейську ідентичність українського народу та незворотність європейського курсу відкрило простір для подальших глибинних змін у структурі публічної влади [2]. Законодавчі зміни останніх років орієнтуються на забезпечення прозорості, підзвітності, ефективного розподілу повноважень і високої якості законодавчого процесу. Верховна Рада України все активніше запроваджує процедури імплементації європейського права, створює профільні комітети, вдосконалює експертне забезпечення й парламентський контроль за урядовими ініціативами. Запроваджено підходи до правового регулювання, що відповідають принципам пропорційності, правової визначеності, заборони зловживання владою, а також забезпечення участі громадськості у прийнятті рішень.

Виконавча влада в процесі євроінтеграції отримала нові інституційні та функціональні завдання. На уряд покладено координацію виконання

дорожньої карти реформ, розробленої відповідно до методології Європейської комісії, яка охоплює сотні конкретних завдань щодо наближення законодавства до *acquis* ЄС. Значну увагу приділено розвитку державної служби, підвищенню прозорості та підзвітності, запровадженню електронного урядування й реформі публічних закупівель. Місцеве самоврядування адаптується до європейських стандартів децентралізації, бюджетної автономії, управлінської спроможності, а також формування ефективних інструментів громадської участі. Ці зміни сприяють більш якісному та адресному виконанню функцій публічної влади, підвищенню довіри до органів управління й гармонізації з практиками країн-членів ЄС.

Реформа судової влади, натомість, відзначається особливим акцентом на незалежності та ефективності судочинства. Впровадження нових підходів до відбору суддів, функціонування органів суддівського самоврядування, антикорупційних механізмів, а також впровадження стандартів справедливого суду та рівного доступу до правосуддя відповідає європейським орієнтирам. Венеційська комісія неодноразово підкреслювала важливість незалежності Конституційного Суду як гаранта верховенства Конституції, обов'язковості його рішень для інших органів влади, а також необхідності повного дотримання рішень суду навіть у випадках, коли вони є непопулярними чи викликають суспільну дискусію. Українське законодавство у сфері судової реформи системно оновлюється відповідно до висновків міжнародних партнерів та з урахуванням новітньої європейської практики [3].

Процес адаптації національного права до *acquis communautaire* є ключовим інструментом гармонізації системи публічної влади з правовим простором ЄС. Україна, як країна-кандидат, повинна забезпечити ефективну імплементацію усіх 35 розділів *acquis*, включно з політичними критеріями, свободою пересування, судовою реформою, антикорупційними інструментами [4]. Відкриття переговорних кластерів з ЄС супроводжується аудитом практик, інституційних механізмів, а також оцінкою здатності державних органів до виконання зобов'язань за європейськими стандартами. Поступове закріплення пріоритету права ЄС у національній правовій системі, а також створення спеціальних адміністративних та судових структур для застосування норм ЄС є невід'ємною складовою цього процесу. Кожен етап переговорів супроводжується внесенням змін до національного законодавства, що має підвищувати рівень захисту прав людини, прозорості діяльності органів влади, а також професіоналізм та незалежність публічного управління [5].

Науковий аналіз цього процесу засвідчує унікальність української моделі трансформації публічної влади у порівнянні з країнами Центральної та Східної Європи, які вже пройшли шлях адаптації до *acquis*. Серед актуальних проблем залишається забезпечення реальної незалежності суддів, повне впровадження електронного урядування, посилення підзвітності органів виконавчої влади, розширення участі громадян у процесах прийняття рішень [6]. Для подальшого прогресу доцільно поглибити координацію між різними гілками влади, забезпечити систематичну оцінку ефективності реформ та розвивати

партнерство з європейськими інституціями на всіх рівнях управління.

Підсумовуючи, трансформація інституту публічної влади в Україні у контексті європейської інтеграції є складним, поетапним і багатовимірним процесом, що охоплює всі гілки влади, їхню взаємодію, адаптацію законодавства, реформу інституційних механізмів та практик управління. Конституційно-правовий вимір цієї трансформації полягає у встановленні національних стандартів, сумісних із європейськими цінностями та *acquis communautaire*. Успіх цього процесу визначатиметься не лише імплементацією формальних змін, а й здатністю інститутів публічної влади забезпечити реальний захист прав людини, ефективність державного управління, верховенство права та добросовісність політичної системи.

Список використаних джерел:

1. Конституція України [Електронний ресурс] : Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> (дата звернення: 16.06.2025).
2. Про внесення змін до Конституції України (щодо стратегічного курсу України на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору) [Електронний ресурс] : Закон України від 7 лютого 2019 р. № 2680-VIII // Відомості Верховної Ради України. 2019. № 9. Ст. 50. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2680-19> (дата звернення: 16.06.2025).
3. GIZ. Зміцнення верховенства права України для вступу до ЄС [Електронний ресурс] // Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ). – Режим доступу: <https://www.giz.de/en/worldwide/200872.html> (дата звернення: 16.06.2025).
4. Сугак Л. 529 необхідних змін. Чому дорожня карта з верховенства права наближає Україну до ЄС [Електронний ресурс] // Європейська правда. 2025. 11 черв. Режим доступу: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2025/06/11/7213526/> (дата звернення: 16.06.2025).
5. Висновок спільний терміновий Європейської комісії «За демократію через право» (Венеційська комісія) щодо рішення КСУ № 13-р/2020 [Електронний ресурс] // Конституційний Суд України. 2020. 10 груд. Режим доступу: <https://ccu.gov.ua/novyna/veneciyska-komisiya-parlament-ta-vykonavcha-vlada-mayut-povazhaty-rol-konstytuciynogo-sudu> (дата звернення: 16.06.2025).
6. Treaty on European Union (Summaries of EU Legislation) [Електронний ресурс] // EUR-Lex. Режим доступу: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=legisum:114536> (дата звернення: 16.06.2025).